

21. ชื่อเรื่อง ลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและในจังหวัดปัตตานี

ผู้แต่ง วุฒิ วัฒนสิน

สถานที่พิมพ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะศึกษาศาสตร์

ปี พ.ศ. 2542

ชนิดเอกสาร งานวิจัย

การตกแต่งลวดลายบนเรือกอและประเภทปาตะกือระ ส่วนใหญ่ตกแต่งด้วยลวดลายพรรณไม้แบบเถาเลื้อย (อิทธิพลศิลปะอิสลาม) รองลงมาคือลวดลายหน้ากระดาน -การตกแต่งจิตรกรรมบนเรือกอและประเภทปาตะกือระ ส่วนใหญ่ตกแต่งด้วยภาพสัตว์ในจินตนาการ ได้แก่ มังกร มังกรสกุณี นกกระเขมาชูรอ สัตว์น้ำและภาพทิวทัศน์ -การตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและประเภทปาตะกือระ -ความสมดุลส่วนใหญ่มีการจัดองค์ประกอบของลวดลายจิตรกรรมแบบสมดุลเหมือนกันทั้งสองข้าง (Symmetrical Balance) จุดเด่น (Dominance) ส่วนใหญ่คือลวดลายจิตรกรรมบนกราบเรือด้านล่าง จุดเด่นรอง (Sub Dominance) ส่วนใหญ่คือลวดลายจิตรกรรมบนดาดะปาลอ -ทิศทางการเคลื่อนที่ของสายตา (Eyes, s Movement Pattern) ส่วนใหญ่เคลื่อนที่โดยมีทิศทางในแนวนอน (Horizontal) -เอกภาพ กลุ่มลวดลายจิตรกรรมส่วนใหญ่มีความเป็นเอกภาพ (Unity) เพราะมีความกลมกลืนกันของเส้น รูปร่าง ขนาด และสี -ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนวิชาการประดิษฐ์เรือกอและจำลอง ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 หมวดหัตถกรรมวิชาการประดิษฐ์เรือกอและจำลอง ครูผู้สอนควรกำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมด้านประวัติและวิวัฒนาการของเรือกอและ ความรู้เกี่ยวกับเรือกอและ วัฒนธรรมการตกแต่งลวดลายบนเรือกอและ และในภาคปฏิบัติควรให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนพื้นฐานในการวาดภาพระบายสี ลวดลายไทย ลวดลายพรรณไม้แบบเถาเลื้อย สัตว์ในจินตนาการจากประเพณี ศาสนา วรรณคดี ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน สัตว์หิมพานต์ สัตว์ในจินตนาการของจีน ภาพสัตว์น้ำและภาพทิวทัศน์ ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และเพื่อการพัฒนาการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและให้ดียิ่งขึ้น -ข้อเสนอแนะสำหรับนักวิจัย การศึกษาลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและในครั้งนี้นักศึกษาเฉพาะเรือกอและประเภทปาตะกือระ ในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและในแหล่งอื่นๆ ของจังหวัดภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดนราธิวาส สตูล สงขลา นครศรีธรรมราช เป็นต้น ทั้งนี้อาจรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านคือประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย โดยศึกษาในแง่ของการเปรียบเทียบ การคลี่คลายและการเปลี่ยนแปลง และน่าจะมีการศึกษาถึงวิธีการในการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและในโอกาสต่อไป -ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ว่าจ้างต่อเรือกอและ ด้วยกระแสทางเศรษฐกิจที่พัดกระหน่ำความเป็นอยู่ของช่างต่อเรือและช่างเขียนพื้นบ้านจนสุดที่จะทนทานต่อการผดุงวัฒนธรรมการต่อเรือ และการตกแต่งลวดลายบนเรือกอและเอาไว้อำนาจในการต่อเรือกอและแต่ละลำควรมีการปรับสูงขึ้นตามระดับค่าครองชีพที่สูงขึ้นด้วย เพราะหากรายจ่ายไม่สมดุลกับรายรับ ช่างต่อเรือและช่างเขียนที่เหลืออยู่เหล่านี้น่าจะต้องเลือกหนทางในการยังชีพทางอื่น แล้วทอดทิ้งให้วัฒนธรรมทาง

ศิลปะชิ้นนี้กลายเป็นตำนานไป ซึ่งจะเป็นที่น่าเสียใจเป็นอย่างยิ่ง –ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากเรือกอและเป็นเรือประมงที่ใช้กันมากแถบชายฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย ชาวไทยมุสลิมได้ใช้ประโยชน์จากเรือกอและมาเป็นเวลายาวนาน เช่น ปฏิบัติการเป็นเรือลาดตระเวนเพื่อปกป้องเอกราชชาติไทย เป็นเรือขนส่งสินค้า เรือเพื่อการติดต่อค้าขาย เรือเพื่อนันทนาการ และเป็นเรือประมงเพื่อการยังชีพ เป็นเรือที่อยู่คู่กับน่านน้ำในเขตชายแดนภาคใต้ เรือกอและมีใช้เป็นเรือประมงธรรมดาๆ เท่านั้น แต่เป็นเรือที่มีเอกลักษณ์ มีการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมสัมพันธ์ของศิลปะไทย ศิลปะอิสลามและศิลปะจีนที่มีความกลมกลืนสวยงามตระการตาเป็นอย่างยิ่ง สมควรที่หน่วยงานของรัฐจะให้ความสนใจ สนับสนุนและประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมชิ้นนี้ไว้ให้ลูกหลานไทยได้เห็น เพื่อจะได้เกิดความภาคภูมิใจในมาตุภูมิของตน เพราะเกรงว่าเรือกอและที่จะพบเห็นในอนาคตจะเป็นเพียงเรือกอและจำลองลำเล็กๆ ที่วางประดับในตู้เท่านั้น